

Νεανικά Άγκυροβολήματα

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΙΕΡΑΠΥΤΝΗΣ ΚΑΙ ΣΗΤΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

ΤΕΥΧΟΣ 25ο ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2005

Τί περιμένουμε από τό Πάσχα.

Ἡ Μεγάλη Ἑβδομάδα καί τό Πάσχα ἔχουν στόν τόπο μας ἕνα ξεχωριστό χρῶμα καί ἄρωμα καί καλούμαστε ὅλοι νά ἀπολαύσουμε τό μεγαλεῖο τῶν ἡμερῶν αὐτῶν ζώντας τή λειτουργική ζωή τῆς Ἐκκλησίας, τά ἦθη καί τοῦ λαοῦ μας.

Τό μεγάλο πνευματικό νόημα τῶν ἑορτῶν πού πλησιάζουν, πάντοτε διαπότιζε μέχρι τά κατὰβῆθᾶ τῆς τῆν ψυχή τοῦ Ἑλληνα, καθώς ἡ πορεία τοῦ Χριστοῦ πρὸς τό πάθος καί τήν Ἀνάσταση γινόταν βίωμα προσωπικό τοῦ καθενός, ἐνῶ ταυτόχρονα ἐξέφραζε καί τήν ἱστορική διαδρομή τῆς φυλῆς μας.

Μέσα στήν παράδοση τοῦ λαοῦ μας ἡ πνευματικότητα τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα κυριαρχοῦσε στή ζωή τῶν ἀνθρώπων. Δέν μπορούσε νά νοηθεῖ

Μεγαλοβδομάδα χωρίς τίς καθημερινές ἀκολουθίες καί τή συνειδητή συμμετοχή σά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας.

Σήμερα ὅμως καθώς ἔχει διαμορφωθεῖ μιά νέα νοοτροπία καί ἕνας νέος τρόπος ζωῆς, περισσότερο ὕλιστικός παρά πνευματικός, χάνουμε συχνά τήν ἐπαφή μας μέ τό ἀληθινό πρόσωπο τῆς πίστεως μας καί τῶν παραδόσεών μας. Οἱ ἐμπειρίες οἱ

Μεγαλοβδομαδιότητες καί οἱ Πασχαλινές τῶν παλιότερων χρόνων, ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἦταν περισσότερο εὐσεβεῖς καί ἀπλοί καί ἡ θρησκεία τους ἔπαιζε κυρίαρχο ρόλο στήν ὅλη ζωή τους, φαίνεται νά μὴν ἰσχύουν σέ μεγάλο βαθμό πιά στή σύγχρονη πραγματικότητα.

Ἐν τούτοις ὅλοι διψᾶμε τό Ρωμαῖκο Πάσχα, ὅπως αὐτό ἐκφράζεται μέσα ἀπό τά

Πασχαλινά διηγήματα του Ἀλέξανδρου Παπαδιαμάντη, πού εὐφραίνουν τήν ψυχή μας καί δημιουργοῦν μιά βαθιά νοσταλγία γιά κείνα πού ἀφήσαμε νά ξεθωριάσουν καί νά χαθοῦν. Τό ἄρωμα τοῦ λιβανιοῦ καί τοῦ κериοῦ εἶναι πού μᾶς λείπει, ἐνῶ ἡ ἐπανέυρεση τῆς Ὁρθόδοξης πνευματικῆς μας ταυτότητας εἶναι ἡ ἔσχατη ἐλπίδα μας στό σήμερα.

Ὁ ἀποχρωματισμός τοῦ νοήματος τῶν ὀρθόδοξων ἑορτῶν φαίνεται ἀπό τό γεγονός ὅτι ἐν πολλοῖς οἱ λέξεις Πάσχα, Χριστοῦγεννα κ.λ.π. ταυτίζονται στή σκέψη καί τήν ἰδέα πολλῶν νεοελλήνων, μέ ποικίλες διασκεδάσεις καί ἐκδρομές καί ἔξαντλοῦνται σέ κοσμικές καί μόνο ἐκδηλώσεις ἐκτόνωσης ἀπό τήν πίεση τῆς καθημερινότητας. Ὅλα ὅμως αὐτά, ἐπειδή εἶναι αὐτονομημένα ἀπό τήν πίστη, ἀποδεικνύονται ἀνεπαρκῆ καί δέν μποροῦν νά δώσουν στόν ἄνθρωπο τή βαθιά εἰρήνη καί ἀνάπαυση πού ποθεῖ.

Συνέπεια τῶν παραπάνω εἶναι ὅτι δέν μπορούμε νά ἔχουμε καί γιά τά παιδιά μας μιά πρόταση ζωῆς πού νά τοῦς δίνει τή δυνατότητα νά ὑπερβαίνουν οὐσιαστικά τά ἀδιέξοδα τῆς ζωῆς τους. Ἔτσι οἱ νέοι μας συχνά πελαγοδρομοῦν χωρίς πυξίδα καί προσανατολισμό, ἔχοντας χάσει τήν ἐπαφή τους μέ τήν πίστη καί τίς ἀξίες. Καί αὐτό φαίνεται ἀπό τό γεγονός ὅτι πολλές φορές ἀγνοοῦν, παρερμηνεύουν, ἢ παραμένουν ἀσυγκίνητοι σέ σημαντικά γεγονότα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καί ἱστορίας.

Ψυχή καί Χριστός σᾶς χρειάζονται ἔλεγε ὁ ἀπόστολος τοῦ γένους Πατροκοσμάς, καί εἶναι ἰδιαίτερα ἐπίκαιρος ὁ λόγος του. Ἐπιστροφή σίς ρίζες καί στήν εὐσέβειά μας ἀπαιτεῖται, γιά νά ἀναστηθεῖ αὐτός ὁ τόπος ἀπό τόν πνευματικό καί ἠθικό ἀφανισμό πού ὀδηγεῖται. Οἱ νέοι μας περιμένουν ἀπό μᾶς, πρὶν νά εἶναι πολύ ἄργά, νά

τούς δείξουμε δρόμους ἀλήθειας καί ζωῆς καί εἶναι πανέτοιμοι νά ἀναποκριθοῦν μέ μεγάλη λαχτάρα.

Γιατί αὐτή ἡ γῆ τῶν μαρτύρων καί τῶν λουλουδιῶν κατά τόν Νικηφόρο Βρεττάκο, πρέπει νά συνεχίσει τήν ἱστορία της καί τή μαρτυρία της. Μιά μαρτυρία θυσίας καί Σταυροῦ, ἀλλά κυρίως Ἀνάστασης καί φωτός.

Λέει καί πάλι ὁ Βρεττάκος γιά τήν Ἑλλάδα καί τήν ψυχή της:

«Ἀπολιόρκτη ὅταν πολιορκεῖσαι· καί ὅταν συλαβαίνεσαι ἀσύληπτη· κι ὅταν κουστωδίες σέ πᾶνε καί σέ φέρνουνε στά πραιτώρια· καί ὅταν δένεσαι πάνω σέ πασσάλους καί μασιγώνεσαι· κι ὅταν δένεσαι πίσω ἀπό ἄλογα κι ἄρματα καί σέρνεσαι βάφοντας κόκκινη τήν ὁδό πρός τόν Ἄδη... Κι ὅταν ἐνταφιάζεσαι, δέν μένεις ἐκεῖ, παρά μόνο γιά μιά ἢ γιά δύο, τό πολύ γιά τέσσερις νύχτες· ὅποτε “ὄρθρου βαθέος” γιομίζεις τό φῶς μέ πίδακες τῆς Ἀνάστασης!».

Καί αὐτή τήν εἰκόνα τῆς Σταυρανάστασης τήν ἀντλοῦσε πάντοτε τό ἔθνος μας ἀπό τή μάνα Ἐκκλησία του καί τό Μεγαλοβδόμαδο τῆς ἀνοιξης καί ἔπαιρνε κουράγιο καί δύναμη νά σέκεται ὄρθιο καί νά προχωρεῖ ἐν μέσῳ παγίδων πολλῶν. Μέ τήν ἔννοια αὐτή ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ πρέπει νά διαπεράσει τίς ὑπάρξεις ὄλων μας, ἀνανεώνοντας καί ἀνορθώνοντας μέ τή θεϊκή πνοή της τά παραλυμένα μέλη τοῦ ὄλου ἀνθρώπου. Σήμερα λοιπόν περισσότερο παρά ποτέ ἔχουμε ἀνάγκη νά προσεγγίσουμε μ' ἕναν τέτοιο τρόπο τό Πάσχα, δηλαδή πνευματικά καί Ρωμαϊκά, δηλαδή γνήσια Ἑλληνικά, ὑπερβαίνοντας τή μιζέρια καί τή φθῆνια τοῦ σύγχρονου τρόπου ζωῆς.

Καί βέβαια πρέπει νά ὁμολογήσουμε καί νά φωνάξουμε δυνατά πῶς ἡ σπίθα δέν

ἔσβησε, ἀφοῦ οἱ συνειδήσεις πολλῶν ἀντιστέκονται καί σήμερα στή λαίλαπα τῶν καιρῶν, προσβλέποντας στό ἀνέσπερο φῶς τῆς Ἀνάστασης.

«*Οὐκ ἔάλω ἡ ρίζα, οὐκ ἔάλω τό φῶς*» λέει καί πάλι ὁ Νικ. Βρεπτάκος. Καί αὐτό ἀποτελεῖ μιά φωνή ἐλπίδας, μιά φωνή Ἀνάστασης τήν ὥρα πού ὅλα φαίνονται χαμένα καί ἀλωμένα στή ζωή μας, στό ἔθνος μας, στόν κόσμο μας.

Γιατί ἐμεῖς πού πιστεύουμε στήν

Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, ξέρουμε πιά πῶς ὅλα μετά τό Γολγοθᾶ γέμισαν ἀπό φῶς: ὁ οὐρανός, ἡ γῆ καί τά καταχθόνια. Ἕνα φῶς τό ὁποῖο ὅμως πρέπει, πρῶτα τά δικά μας μάτια νά τό ἀτενίσουν καί νά δοκιμάσουν τό μεγαλεῖο του, ὥστε καί οἱ νέες γενιές νά πεισθοῦν νά παραλάβουν γιά τό μέλλον τό πολύτιμο αὐτό πνευματικό τζιβαϊρικό πού μᾶς κληροδότησαν οἱ Πατέρες μας.

π. Θεολόγος Καλαφατάκης

Λόγος Ἀναστάσιμος Ἡ ἀπλῶς... Λόγος;

Τίς μέρες αὐτές ἐπαναλαμβάνουμε τό «Χριστός Ἀνέστη» δεκάδες φορές μέ ἀναμμένες τίς λαμπάδες διακηρύπτοντας, ὅτι αὐτή ἡ βεβαιότητα μᾶς φωτίζει τό νοῦ, τήν καρδιά, τή βούληση καί καθορίζει τήν πνευματική μας ζωή καί τή κοινωνική μας πορεία.

Εἶναι ἀλήθεια ὅμως ὅτι ἐμεῖς οἱ Νεοέλληνες δυστυχῶς μόνο ἐξωτερικά καί ἐπιφανειακά συμμετέχομε στήν Ἀνάσταση. Περιοριζόμαστε σίς ἀναστάσιμες εὐχές καί στά ἐξωτερικά πασχαλινά ἔθιμα. Ψάλλουμε τό «Χριστός Ἀνέστη» μόνο μέ τό στόμα, χωρίς νά ἀκτινοβολοῦμε τήν Ἀνάσταση. Ἐπίσης ὁ λόγος μας σήμερα δέν εἶναι οὐσιαστικός γιατί δέν εἶναι ἀναστάσιμος. Μπορεῖ νά ἀρθρώνομε λόγο συναισθηματικό, εὐσεβιστικό, ἠθικό, ὅμως ἐκκλησιαστικό λόγο δέν μπορούμε νά ἀρθρώσουμε. Γι' αὐτό καί ὁ λόγος μας εἶναι πεζός καί ἐξαντλεῖται τόσο εὐκόλα καί πρόχειρα. Καί αὐτό, γιατί ὁ λόγος μας ἀντανακλᾷ τή ζωή μας. Ἐμεῖς σήμερα εὐκόλα πνιγόμαστε στήν ἀπαισιοδοξία, τή ματαιοδοξία. Δέν ἀφήνομε

καμιά χαραμάδα στήν ψυχή μας νά περάσει τό φῶς τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ καί νά ἀκτινοβολήσομε καί ἐμεῖς αὐτή τή χαρά.

Ἄς ὁ κόσμος σήμερα καί ἰδιαίτερα οἱ νέοι δέν ἔχουν ἀνάγκη νά ἀκούσουν δογματικές διδασκαλίες πού ἀπορρέουν ἀπό τήν Ἀνάσταση, οὔτε λόγο συναισθηματικό καί ἠθικιστικό. Ψάχνουν κάτι τό μόνιμο, τό οὐσιαστικό. Ψάχνουν μαρτυρία ζωῆς πού νά ἀντανακλᾷ μόνιμα τό φῶς τῆς Ἀνάστασης. Καί τό βρίσκουν. Γιατί, πάντα ὁ Θεός φροντίζει νά ὑπάρχουν τέτοιοι ἄνθρωποι γιά νά βοηθήσουν ὅλους ἐμᾶς τούς ἀμαθεῖς καί ἔχοντες νηπιακή πίστη. Ἀναρωτιέμαι, ἂν ὁ π. Παῖσιος, ὁ π. Πορφύριος, ἡ γερόντισσα Γαβριηλία, ὁ π. Νικόλας Πλανᾶς, εἶχαν λόγο πού νά ἐντυπωσιάζει τά πλήθη καί νά ξεσηκώνει ἐνθουσιασμό. Πάντα ὅμως σ' ὅλες τίς στιγμές ἀντινοβολοῦσαν καί ἀκτινοβολοῦν αὐτοί οἱ ἄνθρωποι ἀγάπης, αὐτό τό ἀναστάσιμο φῶς, ὅπως ὁ καθένας μας τό ἔχει ἀνάγκη. Ὅσο οἱ ἄνθρωποι ζοῦν μέσα τους τό Χριστό καί ἀκτινοβολοῦν τήν Ἀνάσταση, δέν χρειάζεται

νά ἀρθρώσουν λόγο. Τό μαρτυρεῖ ἡ ἴδια τους ἢ ζωή. Λέει ἡ Γερόντισσα Γαβριηλία: «Ὅλοι μέ ἄγχος. Τί τρέχει ἐδῶ; Χάθηκε ἡ ἔννοια τῆς χαρᾶς. Εἶναι πολύ σοβαρό. Ἐκεῖ στήν Ἰνδία περιμένουν τό Χριστό καί μ' αὐτή τήν ἀναμονή περιμένουν χαρούμενα. Ἐμεῖς τόν ἔχουμε καί δέν τόν ἀντικατοπτρίζουμε. Εἴμεθα πολύ ἔνοχοι...». Καί ἄλλοῦ: «Ἄμα γίνουμε ἐμεῖς ὁ καθρέπτης ὅπου βλέπει ὁ ἄλλος τό πρόσωπο Του καί αὐτός ὁ καθρέπτης εἶναι χαρούμενος, δέν μπορεῖ παρά νά δεῖ καί ἐκεῖνος κάτι...». Ἐτσι λοιπόν καί ἐμεῖς σήμερα, ἂν θέλουμε νά προσφέρουμε ὡς Χριστιανοί, ὡς δάσκαλοι, ὡς γονεῖς, ἄς ἀρθρώσουμε λόγο ἀναστάσιμο. Ἀληθινός ἀναστάσιμος λόγος σημαίνει ἀληθινή ζωή. Ὅσο ἐμεῖς μεταμορφωνόμαστε μέσα στή χάρι τῆς Χριστοῦ, τόσο ὁ λόγος μας καί ἡ ζωή μας θά ἔχει νά πεῖ κάτι στούς ἄλλους.

Ἐχουμε εὐθύνη ὅλοι μας. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀπό τήν ὥρα τῆς δημιουργίας

τῆς, διδάσκει τό θρίαμβο τοῦ Ἀναστάσιμου Χριστοῦ, τό θρίαμβο τῆς Ζωῆς πάνω στό θάνατο, τό θρίαμβο τῆς Ἀγάπης.

Δυστυχῶς ὁ σύγχρονος Δυτικός κόσμος βρίσκεται σέ πλήρη σύγχυση, σέ τραγικά ἀδιέξοδα. Αὐτό φάνηκε ἄλλη μιὰ φορά ὀλοκάθαρα στήν κηδεῖα τοῦ Πάπα Ρώμης. Ἐκατομμύρια Καθολικῶν πού κήδευσαν τόν Πάπα τους βρισκόμενοι σέ μαζική συναισθηματική φόρτιση ζητοῦσαν ἄμεσα τήν ἀγιοποίηση τοῦ πνευματικοῦ τους πατέρα. Ἀπέναντι σ' ὅλη αὐτή τήν πλάνη, τά ἀδιέξοδα, τό φθινό συναισθηματισμό, ἐμεῖς ἔχομε τήν ἀπάντηση. Ἐμεῖς κάθε μέρα, σέ κάθε γεγονός ἐφορτάζουμε τήν ἦπα τοῦ θανάτου.

Ἐχομε ἐμπιστοσύνη καί πίστη στόν Ἀναστημένο Χριστό; Αὐτή ἡ πίστη καί ἡ ἐμπιστοσύνη εἶναι πού τά ἀλλάζει ὅλα. Ἐμᾶς, τό λόγο μας, τά ἔργα μας, τόν κόσμο.

Γεώργιος Ζωγραφίνης

Χωρίς στεφάνι

Τάχα δέν ἦτον οἰκοκυρά κι αὐτή στό σπίτι τῆς καί στήν αὐλήν τῆς; Τάχα δέν ἦτο κι αὐτή, ἕναν καιρόν, νέα μέ ἀνατροφήν; Εἶχε μάθει γράμματα εἰς τά σχολεῖα. Εἶχε πάρει τό δίπλωμά τῆς ἀπό τό Ἀρσάκειον.

Κ' ἐτήρει ὅλα τά χρέη τῆς τά κοινωνικά, καί μετῆρχετο τά οἰκιακά ἔργα τῆς, καλύ-

τερ' ἀπό καθεμίαν. Εἶχε δέ μεγάλην καθαρῖότητα εἰς τό σπίτι τῆς, κ' εἰς τά κατώφλιά τῆς, πρόθυμη ν' ἀσπρίζη καί νά σφουγγαρίζη χωρίς ποτέ νά βαρύνεται, καί χωρίς νά δεικνύη τήν παραξενιάν ἐκείνην, ἥτις εἶναι συνήθης εἰς ὅλας τὰς γυναῖκας τὰς ἀγαπώσας μέχρις ὑπερβολῆς τήν

καθαριότητα. Καί ὅταν ἔμβαιεν ἡ Μεγάλη Ἑβδομάς, ἐδιπλασίαζε τ' ἀσπρίσματα καί τὰ πλουσίματα, τόσον ὅπου ἔκαμε τό πάτωμα ν' ἀστράφτη, καί τόν τοῖχον νά ζηλεύη τό πάτωμα.

Ἦρχετο ἡ Μεγάλη Πέμπτη καί αὐτή ἀναφτε τήν φωτιάν της, ἔσπινε τήν χύτραν της, κ' ἔβαπτε κατακκόκινα τὰ πασχαλινά αὐγά. Ὑστερον ἠτοίμαζε τήν λεκάνην της, ἐγονάτιζεν, ἔσταύρωνε τρεῖς φορές τ' ἀλεύρι, κ' ἐζύμωνε καθαρά καί τεχνικά τίς κουλοῦρες, κ' ἐνέπηγε σταυροειδῶς ἐπάνω τὰ κόκκινα αὐγά.

Καί τό βράδυ, ὅταν ἐνύχτωνε, δέν ἐτόλμα νά πάγη ν' ἀνακατωθῇ μέ τās ἄλλας γυναῖκας διά ν' ἀκούσῃ τὰ Δώδεκα Εὐαγγέλια. Ἦθελε νά ἦτον τρόπος νά κρυβῇ ὀπίσω ἀπό τὰ νῶτα καμμιᾶς ὑψηλῆς καί χονδρῆς, ἢ εἰς τήν ἄκραν οὐράν ὅλου τοῦ σίφους τῶν γυναικῶν, κολλητά μέ τόν τοῖχον, ἀλλ' ἐφοβεῖτο μήπως γυρίσουν καί τήν κοιτάξουν.

Τήν Μεγάλην Παρασκευήν ὄλην τήν ἡμέραν ἐρρέμβαζε κ' ἔκλαιε μέσα της, κ' ἐμοιρολογοῦσε τὰ νιάτά της, καί τὰ φίλτατά της ὅσα εἶχε χάσει, καί ὠνειρεύετο ζυπνητή, κ' ἐμελετοῦσε νά πάγη κι αὐτή τό βράδυ πρίν ἀρχίσῃ ἡ Ἀκολουθία ν' ἀσπασθῇ κλεφτά-κλεφτά τόν Ἐπιτάφιον, καί νά φύγῃ, καθῶς ἡ Αἰμόρρους ἐκείνη, ἡ κλέψασα τήν ἴασίν της ἀπό τόν Χριστόν. Ἀλλά τήν τελευταίαν στιγμήν, ὅταν ἤρχιζε νά σκοτεινιάζῃ, τῆς ἔλειπε τό θάρρος, καί δέν ἀπεφάσιζε νά ὑπάγῃ. Τῆς ἤρχετο παλμός.

Ἀργά τήν νύκτα, ὅταν ἡ ἱερά πομπή μετά σταυρῶν καί λαβάρων καί κηρίων ἐξήρχετο τοῦ ναοῦ, ἐν μέσῳ ψαλμῶν καί μολπῶν καί φθόγγων ἐναλλάξ τῆς μουσικῆς τῶν ὀρφανῶν Χατζηκώστα, καί θόρυβος καί πλήθος καί κόσμος εἰς τό σκιόφως πολύς, τότε ὁ Γιαμπῆς ὁ ἐπίτροπος προέτρεχε νά φθάσῃ εἰς τήν οἰκίαν του, διά νά φορέσῃ τόν μεταξωτόν κεντητόν του σκουῖφον, καί

κρατῶν τό ἠλέκτρινον κομβολόγιόν του, νά ἐξέλθῃ εἰς τόν ἐξώστη, μέ τήν ματαιουμένην ἀπό ἔτους εἰς ἔτος ἐλπίδα ὅτι οἱ ἱερεῖς θ' ἀπεφάσιζον νά κάμουν σάσιον καί ν' ἀναπέμψουν δέησιν ὑπό τόν ἐξώστην του· τότε καί ἡ πτωχή αὐτή ἡ Χριστίνα ἡ Δασκάλα (ὅπως τήν ἔλεγαν ἕναν καιρόν εἰς τήν γειτονιάν) εἰς τό μικρόν παράθυρον τῆς οἰκίας της, μισοκρυμμένη ὀπισθεν τοῦ παραθυροφύλλου ἐκράτει τήν λαμπαδίσαν της, μέ τό φῶς ἴσα μέ τήν παλάμην της, κ' ἔρριπτεν ἄφθονον μοσχολίβανον εἰς τό πῆλινον θυμιατόν, προσφέρουσα μακρόθεν τό μύρον εἰς Ἐκεῖνον ὅστις ἐδέχθη ποτέ τὰ ἀρώματα καί τὰ δάκρυα τῆς ἁμαρτωλοῦ, καί μή τολμῶσα ἐγγύτερον νά προσέλθῃ καί ἀσπασθῇ τούς ἀχράντους καί ἠλοτητούς καί αἰμοσταγεῖς πόδας Του.

***

Καί τήν Κυριακήν τό πρωί, βαθιά μετά τὰ μεσάνυκτα, ἴστατο πάλιν μισοκρυμμένη εἰς τό παράθυρον, κρατοῦσα τήν ἀνωφελῆ καί ἀλειτούργητην λαμπάδα της, καί ἤκουε τās φωνάς τῆς χαρᾶς καί τούς κρότους, κ' ἔβλεπε κ' ἐζήλευε μακρόθεν ἐκείνας, ὅπου ἐπέστρεφαν τρέχουσαι φρού-φρού ἀπό τήν ἐκκλησίαν, φέρουσαι τās λαμπάδας των λειτουργημένας, ἀναμμένας ἕως τό σπίτι, εὐτυχεῖς, καί μέλλουσαι νά διατηρήσωσι δι' ὅλον τόν χρόνον τό ἅγιον φῶς τῆς Ἀναστάσεως. Καί αὐτή ἔκλαιε κ' ἐμοιρολογοῦσε τήν φθαρεῖσαν νεότητά της.

***

Μόνον τό ἀπόγευμα τῆς Λαμπρῆς, ὅταν ἐσήμαινον οἱ κώδωνες τῶν ναῶν διά τήν Ἀγάπην, τήν Δευτέραν Ἀνάστασιν καλουμένην, μόνον τότε ἐτόλμα νά ἐξέλθῃ ἀπό τήν οἰκίαν, ἀθορύβως καί ἐλαφρά πατοῦσα, τρέχουσα τόν τοῖχον-τοῖχον, κολλῶσα ἀπό τοῖχον εἰς τοῖχον, μέ σχῆμα καί μέ

τρόπον τοιοῦτον ὡς νά ἐμελλε νά εἰσέλθῃ διά τι θέλημα εἰς τήν αὐλήν καμμιᾶς γειτονίσσης. Καί ἀπό τοῖχον εἰς τοῖχον ἔφθανεν

εἰς τὴν βόρειον πλευρὰν τοῦ ναοῦ, καὶ διὰ τῆς μικρᾶς πλαγινῆς θύρας, κρυφὰ καὶ κλεφτὰ ἔμβαινε μέσα.

Εἰς τὰς Ἀθήνας, ὡς γνωστόν, ἡ πρώτη Ἀνάστασις εἶναι γιὰ τίς κυράδες, ἡ δευτέρα γιὰ τίς δοῦλες. Ἡ Χριστίνα ἡ Δασκάλα ἐφοβεῖτο τὰς νύκτας νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μήπως τὴν κοιτάξουν, καὶ δὲν ἐφοβεῖτο τὴν ἡμέραν, νὰ μὴν τὴν ἴδου. Διότι οἱ κυράδες τὴν ἐκοίταζαν, οἱ δοῦλες τὴν ἔβλεπαν ἀπλῶς. Εἰς τοῦτο δὲ ἀνεύρισκε μεγάλην διαφορὰν. Δὲν ἤθελεν ἢ δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἔρχεται εἰς ἐπαφήν μετὰ τὰς κυρίας, καὶ ὑπεβιβάζετο εἰς τὴν τάξιν τῶν ὑπηρετριῶν. Αὕτῃ ἦτο ἡ τύχη της.

***

Ὁραῖον καὶ πολὺ ζωντανόν, καὶ γραφικόν καὶ παρδαλόν, ἦτο τὸ θέαμα. Οἱ πολυέλει ολόφωτοι ἀναμμένοι, αἱ ἅγιοι εἰκόνες στίλβουσαι, οἱ ψάλται ἀναμέλποντες τὰ Πασχάλια, οἱ παπάδες ἰσταμένοι μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὴν Ἀνάστασιν ἐπὶ τῶν στέρνων, τελοῦντες τὸν Ἀσπασμόν.

Οἱ δοῦλες μετὰ τὰς κορδέλας των καὶ μετὰ τὰς λευκάς ποδιάς των, ἐμοίραζαν βλέμματα δεξιά καὶ ἀριστερά, κ' ἐφλυάρουν πρὸς ἀλλήλας, χωρὶς νὰ προσέχουν εἰς τὴν ἱεράν ἀκολουθίαν. Οἱ παραμάννες ὠδήγουν ἀπὸ τὴν χεῖρα τριετῆ καὶ πενταετῆ παιδία καὶ κοράσια, τὰ ὅποια ἐκράτουν τὰς χρωματιστάς λαμπάδας των, κ' ἔκαιον τὰ χρυσόχαρτα μετὰ τὰ ὅποια ἦσαν στολισμένοι, κ' ἔπαιζαν κ' ἐμάλωναν μεταξύ των, κ' ἐζητοῦσαν νὰ καύσουν ὅπισθεν τὰ μαλλιά τοῦ πρό αὐτῶν ἰσταμένου παιδίου. Οἱ λοῦστροι ἔρριπτον πυροκρόταλα εἰς πολλὰ ἄγνωστα μέρη ἐντὸς τοῦ ναοῦ, καὶ κατετρόμαζον τὰς δοῦλες. Ὁ μοναδικὸς ἀστυφύλαξ τοὺς ἐκνηγοῦσε, ἀλλ' αὐτοὶ ἔφευγαν ἀπὸ τὴν μίαν πλαγινὴν θύραν, κ' εὐθύς ἐπανήρχοντο διὰ τῆς ἄλλης. Οἱ ἐπίτροποι ἐγύριζον τοὺς δίσκους κ' ἔρριπνον μετὰ ἀνθόνερον τὰς παραμάννες.

Δυὸ ἢ τρεῖς νεαραὶ μητέρες τῆς κατωτέρας τάξεως τοῦ λαοῦ, ἐπτά ἢ ὀκτὼ παραμάννες, ἐκρατοῦσαν πεντάμηνα καὶ ἐπτάμηνα βρέφη εἰς τὰς ἀγκάλας. Τὰ μικρὰ ἤνοιγον τεθηπότα τοὺς γλυκεῖς ὀφθαλμούς των, βλέποντα ἀπλήστως τὸ φῶς τῶν λαμπάδων, τῶν πολυελέων καὶ μανουαλίων, τοὺς κύκλους καὶ τὰ νέφη τοῦ ἀνερχομένου καπνοῦ τοῦ θυμιάματος καὶ τὸ κόκκινον καὶ πράσινον φῶς τὸ διὰ τῶν ὑάλων τοῦ ναοῦ εἰσερχόμενον, τὸ ἀνεμίζον ράσον τοῦ ἐκκλησιάρχου καλογήρου, τρέχοντος μέσα-ἔξω εἰς διάφορα θελήματα, τὰ γένεια τῶν παπάδων σειόμενα εἰς πᾶσαν κλίσιν τῆς κεφαλῆς, εἰς πᾶσαν κίνησιν τῶν χειλέων, διὰ νὰ ἐπαναλάβουν εἰς ὅλους τὸ Χριστὸς ἀνέστη· βλέποντα καὶ θαυμάζοντα ὅλα ὅσα ἔβλεπον, τὰ στίλβοντα κομβία καὶ τὰ στριμμένα μουστάκια τοῦ ἀστυφύλακος, τοὺς λευκοὺς κεφαλόδεσμοὺς τῶν γυναικῶν, καὶ τοὺς στοιχοὺς τῶν ἄλλων παιδίων, ὅσα ἦσαν ἀραδιασμένα ἐγγὺς καὶ πόρρω· παίζοντα μετὰ τοὺς βοστρύχους τῆς κόμης τῶν βασταζουσῶν, καὶ ψελλίζοντα ἀνάρθρους ἀγγελικοὺς φθόγγους.

Δυὸ ὀκτάμηνα βρέφη εἰς τὰς ἀγκάλας δύο νεαρῶν μητέρων, αἵτινες ἴσαντο ὦμον μετὰ ὦμον πλησίον μιᾶς κολώνας, μόλις εἶδαν τὸ ἓν τὸ ἄλλο, καὶ πάραυτα ἐγνωρίσθησαν καὶ συνῆψαν σχέσεις, καὶ τὸ ἓν, ὠραῖον καὶ καλόν καὶ εὐθυμον, ἔτεινε τὴν μικρὰν ἀπαλὴν χεῖρά του πρὸς τὸ ἄλλο, καὶ τὸ εἶλκε πρὸς ἑαυτὸ, καὶ ἐψέλλιζεν ἀκαταλήπτους οὐρανίους φθόγγους.

***

Ἄλλ' ἡ φωνὴ τοῦ βρέφους ἦτο λιγεῖα, καὶ ἠκούσθη εὐκρινῶς ἐκεῖ γύρω, καὶ ὁ Γιαμπῆς ὁ ἐπίτροπος δὲν ἠγάπα ν' ἀκούῃ θορύβους. Εἰς ὅλας τὰς νυκτερινὰς ἀκολουθίας τῶν Παθῶν πολλάκις εἶχε περιέλθει μετὰ τὰς πικνάς τῶν γυναικῶν τάξεις διὰ νὰ ἐπιπλήξῃ πτωχὴν τινα μητέρα τοῦ λαοῦ, διότι εἶχε κλαυθυρίσει τὸ τεκνίον της. Ὁ

ἴδιος ἔτρεξε καί τώρα νά ἐπιτιμήσῃ καί αὐτήν τήν πτωχήν μητέρα διά τούς ἄκακους ψελλισμούς τοῦ βρέφους της.

Τότε ἡ Χριστίνα ἡ Δασκάλα, ἥτις ἴστατο ὀλίγον παρέκει, ὀπίσω ἀπό τόν τελευταῖον κίονα, κολλητά μέ τόν τοῖχον, σύρριζα εἰς τήν γωνίαν, ἐσκέφθη ἀκουσίως της -καί τό ἐσκέφθη ὄχι ὡς δασκάλα, ἀλλ' ὡς ἀμαθής καί ἀνόητος γυνή ὅπου ἦτον- ὅτι, καθώς αὐτή ἐνόμιζε, κανείς, ἄς εἶναι καί ἐπίτροπος ναοῦ, δέν ἔχει δικαίωμα νά ἐπιπλήξῃ πτωχήν νεαράν μητέρα διά τούς κλαυθμυρισμούς τοῦ βρέφους της, καθώς δέν ἔχει δικαίωμα νά τήν ἀποκλείσῃ τοῦ ναοῦ διότι ἔχει βρέφος θ η λ ά ζ ο ν . Καθημερινῶς δέν μεταδίδουν τήν θείαν κοινωνίαν εἰς νήπια κλαίοντα; Καί πρέπει νά τά ἀποκλείσουν τῆς θείας μεταλήψεως διότι κλαίουν; Ἔως πότε ὅλη ἡ αὐστηρότης τῶν «ἄρμοδιῶν» θά διεκδικῆται καί θά ξεθυμαίνῃ μόνον εἰς βάρος τῶν πτωχῶν καί τῶν ταπεινῶν;

Ἐκ τοῦ μικροῦ τούτου περιστατικοῦ, ἡ Χριστίνα ἔλαβεν ἀφορμήν νά ἐνθυμηθῇ ὅτι πρό χρόνων, μίαν νύκτα, κατά τήν ὕψωσιν τοῦ Σταυροῦ, ὅταν ἐπῆγε νά ἐκκλησιασθῇ εἰς τόν ναῖσκον τοῦ Ἁγίου Ἐλισσαίου, παρά τήν Πύλην τῆς Ἀγορᾶς, ἐνῶ ὁ ἀναγνώστης ἔλεγε τόν Ἀπόστολον, ὅταν ἀπήγγειλε τάς λέξεις «τά μωρά του κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός», αἴφνης, κατά θαυμασίαν σύμπωσιν, ἀπό τόν γυναικωνίτην ἐν βρέφος ἤρχισε νά ψελλίζῃ μεγαλοφώνως, ἀμιλλώμενον πρός τήν φωνήν τοῦ ἀναγνώ-

στου. Καί ὅποιαν γλυκύτητα εἶχε τό παιδικόν ἐκεῖνο κελάδημα! Τόσον ὠραῖον πρέπει νά ἦτο τό Ὡσαννά, τό ὅποιον ἔψαλλον τό πάλοι οἱ παῖδες τῶν Ἑβραίων πρός τόν ἐρχόμενον Λυτρωτήν. «Ἐκ στόματος νηπίων καί θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον, ἔνεκα τῶν ἐχθρῶν σου, τοῦ καταλύσαι ἐχθρόν καί ἐκδικητήν».

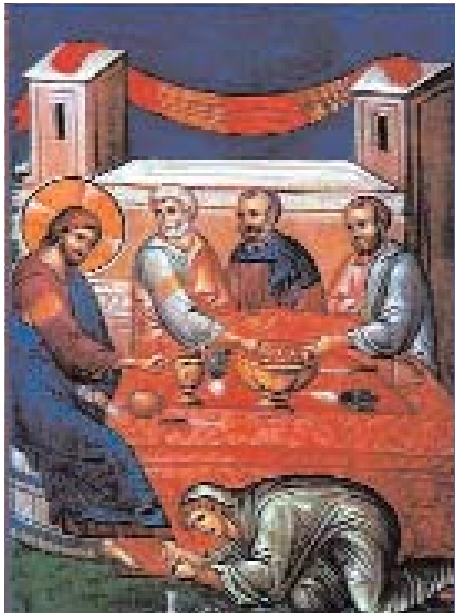
Τοιαῦτα ἀνελογίζετο ἡ Χριστίνα, σκεπτομένη ὅτι καμμία μήτηρ δέν θά ἦτο τόσον ἀφιλότιμος ὥστε νά μή στενοχωρῆται, καί νά μή σπεύδῃ νά κατασιγάσῃ τό βρέφος

της, καί νά μή παρακαλῇ ν' ἀνοιχθῇ πλησίον της εἰς τόν τοῖχον, διά θαύματος, θύρα, διά νά ἐξέλθῃ τό ταχύτερον. Περιπαί δέ ἦσαν αἱ νοθεσαί τοῦ ἐπιτρόπου, πρόσθετον προκαλοῦσαι θόρυβον, καί ἀφοῦ πρός βρέφος θηλάζον ὅλα τά συνήθη μέσα τῆς πειθοῦς εἶναι ἀνίσχυρα, μόνη δέ ἡ μήτηρ εἶναι κάτοχος ἄλλων μέσων πειθοῦς, τήν χρῆσιν τῶν ὁποίων περιπτόν νά ἔλθῃ τρί-

τος τις διά νά τῆς ὑπενθυμίσῃ. Κ' ἔπειτα λέγουν ὅτι οἱ ἄνδρες ἔχουν περισσότερον μυαλό ἀπό τάς γυναῖκας! Οὕτω ἐφρόνει ἡ Χριστίνα. Ἀλλά τί νά εἶπῃ; Αὐτῆς δέν τῆς ἐπεφτε λόγος. Αὐτή ἦτον ἡ Χριστίνα ἡ δασκάλα, ὅπως τήν ἔλεγαν ἕναν καιρόν. Παιδιά δέν εἶχε διά νά φοβῆται τάς ἐπιπλήξεις τοῦ ἐπιτρόπου. Τά παιδιά της τά εἶχε θάψει, χωρίς νά εἶχῃ γεννήσει. Καί ὁ ἀνὴρ τόν ὅποιον εἶχε δέν ἦτο σύζυγός της.

Ἦσαν ἀνδρόγυνον χωρίς στεφάνι.

Χωρίς στεφάνι! Ὅποσα τοιαῦτα παρα-

δείγματα!...

Ἄλλά δέν πρόκειται νά κοινωνιολογήσω-
μεν σήμερον. Ἐλλείπει ὅμως ἄλλης προ-
νοίας, χριστιανικῆς καί ἠθικῆς, διά νά εἶναι
τουλάχιστον συνεπεῖς πρὸς ἑαυτούς καί
λογικοί, ὀφείλουν νά ψηφίσωσι τόν πολιτι-
κόν γάμον.

***

Ἀπό τόν καιρόν ὅπου εἶχεν ἀνάγκην ἀπό
τάς συστάσεις τῶν κομματαρχῶν διά νά
διορίζεται δασκάλα, εἰς τῶν κομματαρχῶν
τούτων, ὁ Παναγῆς ὁ Ντεληκανάτας, ὁ
ταβερνάρης, τήν εἶχεν ἐκμεταλλευθῆ. Ἄμα
ἤλλαξε τό ὑπουργεῖον, καί δέν
ἴσχυε πλέον νά τήν διορίσῃ,
τῆς εἶπεν: «Ἔλα νά
ζήσουμε μαζί, κι ἀργό-
τερα θά σέ στεφα-
νωθῶ». Πότε; Μετ’
ὀλίγους μήνας, μετά
ἐν ἐξάμηνον, μετά
ἓνα χρόνον.

Ἐκτοτε παρῆλθον
χρόνοι καί χρόνοι, κ’
ἐκεῖνος ἀκόμη εἶχε
μαῦρα τά μαλλιά, κι
αὐτή εἶχεν ἀσπρίσει.
Καί δέν τήν ἐστεφα-
νώθη ποτέ.

Αὐτή δέν ἐγέννησε τέκνον.
Ἐκεῖνος εἶχε καί ἄλλας ἐρωμένας. Κ’
ἐγέννα τέκνα μέ αὐτάς. Ἡ ταλαίπωρος
αὐτή μανθάνουσα, ἐπιπλήπουσα, διαμαρ-
τυρομένη, ὑπομένουσα, ἐγκαρτεροῦσα,
ἔπαιρνε τά νόθα τοῦ ἀστεφανώτου ἀνδρός
της εἰς τό σπίτι, τά ἐθέρμαιναν εἰς τήν
ἀγκαλιάν της, ἀνέπτυσσε μητρικήν στορ-
γῆν, τά ἐπονοῦσε. Καί τά ἀνέσταινε, κ’ ἐπά-
σχιζε νά τά μεγαλώσῃ. Καί ὅταν ἐγίνοντο
δύο ἢ τριῶν ἐτῶν, καί τά εἶχε πονέσει πλέον
ὡς τέκνα της, τότε ἤρχετο ὁ Χάρος, συνο-
δευόμενος ἀπό τήν ὄστρακιάν, τήν εὐλο-
γιάν, καί ἄλλας δυσμόρφους συντρόφους...

καί τῆς τά ἔπαιρναν ἀπό τήν ἀγκαλιάν της.

Τρία ἢ τέσσαρα παιδιά τῆς εἶχαν ἀποθά-
νει οὕτω ἐντός ἐπτά ἢ ὀκτώ ἐτῶν.

Κι αὐτή ἐπικραίνετο. Ἐγήρασκε καί
ἀσπρίζε. Κ’ ἔκλαιε τά νόθα τοῦ ἀνδρός της
ὡς νά ἦσαν γνήσια ἰδικά της. Κ’ ἐκεῖνα τά
πρωχά, τά μακάρια, περιῖπταντο εἰς τά
ἄνθη τοῦ παραδείσου, ἐν συντροφίᾳ μέ τ’
ἀγγελουδία τά ἐγχώρια ἐκεῖ.

Ἐκεῖνος οὐδέ λόγον τῆς ἔκαμνε πλέον
περί στεφανώματος. Κι αὐτή δέν ἔλεγε
πλέον τίποτε. Ὑπέφερον ἐν σιωπῇ.

Κ’ ἐπλυνε κ’ ἐσυγύριζεν ὅλον τόν
χρόνον. Τήν Μεγάλην Πέμπτην
ἔβαπτε τ’ αὐγά τά κόκκινα. Καί
τάς καλῆς ἡμέρας δέν εἶχε
τόλμη πρόσωπον νά
ὑπάγῃ κι αὐτή εἰς τήν
ἐκκλησίαν.

Μόνον τό ἀπόγευμα
τοῦ Πάσχα, εἰς τήν
ἀκολουθίαν τῆς
Ἀγάπης, κρυφά καί
δειλά εἰσεῖρπεν εἰς
τόν ναόν, διά ν’
ἀκούσῃ τό
«Ἀναστάσεως ἡμέρα»
μαζί μέ τίς δούλες καί τίς
παραμάννες. Ἄλλ’ Ἐκεῖνος,
ὅστις ἀνέστη «ἐνεκα τῆς
ταλαιπωρίας τῶν πρωχῶν καί τοῦ
στεναγμοῦ τῶν πενήτων», ὅστις ἐδέχθη τῆς
ἀμαρτωλῆς τά μύρα καί τά δάκρυα καί τοῦ
ληστοῦ τό *Μνήσθητί μου*, θά δεχθῆ καί
αὐτῆς τῆς πωχῆς τήν μετάνοιαν, καί θά
τῆς δώσῃ χῶρον καί τόπον χλοερόν, καί
ἄνεσιν καί ἀναψυχῆν εἰς τήν βασιλείαν Του
τήν αἰωνίαν.

(1896)

(Ἀλέξ. Παπαδιαμάντης Ἄπαντα, Τόμος
3ος, ἐκδόσεις Δόμος)

